

Oceňování ložisek a cena

(upraveno podle různých zdrojů
a materiálů Milana Holuba)

Literatura

- Gocht W. R., Zantop H., Eggert R.G.: International mineral economics. Springer Verlag Berlin – Heidelberg, 1988.
- Kislingerová, E.: Oceňování podniku, Praha, 1999, C.H.Black
- Stermole, F.J.: Economic Evaluation and Investment Decision Methods, 1990, Investment Evaluation Corporation ,Golden
- Wellmer ,F.W.: Economic Evaluations in Exploration, 1989 Springer-Verlag Berlin Heidelberg
- Rybár P., Cehlár M., Tréger M.: Oceňovanie ložísk nerastných surovín. Štroffek, Košice, 2000.
- Veronika Malečková, Martin Sivek, Jakub Jirásek (2012):
... z ekonomiky nerostných surovín

<http://geologie.vsb.cz/loziska/cvekonomika/index.html>

Oceňování

Oceňování ložiska je v podstatě oceňováním výhodnosti investice. Používají se kritéria vyjadřující vztahy mezi příjmy a náklady.

PŘÍJMY

výnosy = suma všech příjmů za celé trvání investice

čisté výnosy = suma příjmů - suma nákladů

zisk (hrubý) = čistý výnos

čistý zisk = zisk minus daně a ostatní poplatky (disponibilní zisk)

NÁKLADY

Celkové výrobní náklady (CVN)

se skládají z:

- vlastních výrobních nákladů (provozních)
- finančních výrobních nákladů

Náklady

Vlastní výrobní náklady (VVN) jsou složeny z nákladů na materiál, energii a mzdy, v nichž je obsažena daň z přidané hodnoty.

Finanční náklady (FN) jsou složeny z daní a poplatků, dále z odpisů, splátek úroků a odvodů do zákonem stanovených fondů.

Odpisy jsou v podstatě splátky (v zákonem stanovené výši) investičních nákladů.

Investiční náklady (IN) jsou náklady vynaložené na pořízení základních prostředků (ZP) - (definice viz zákon o účetnictví).

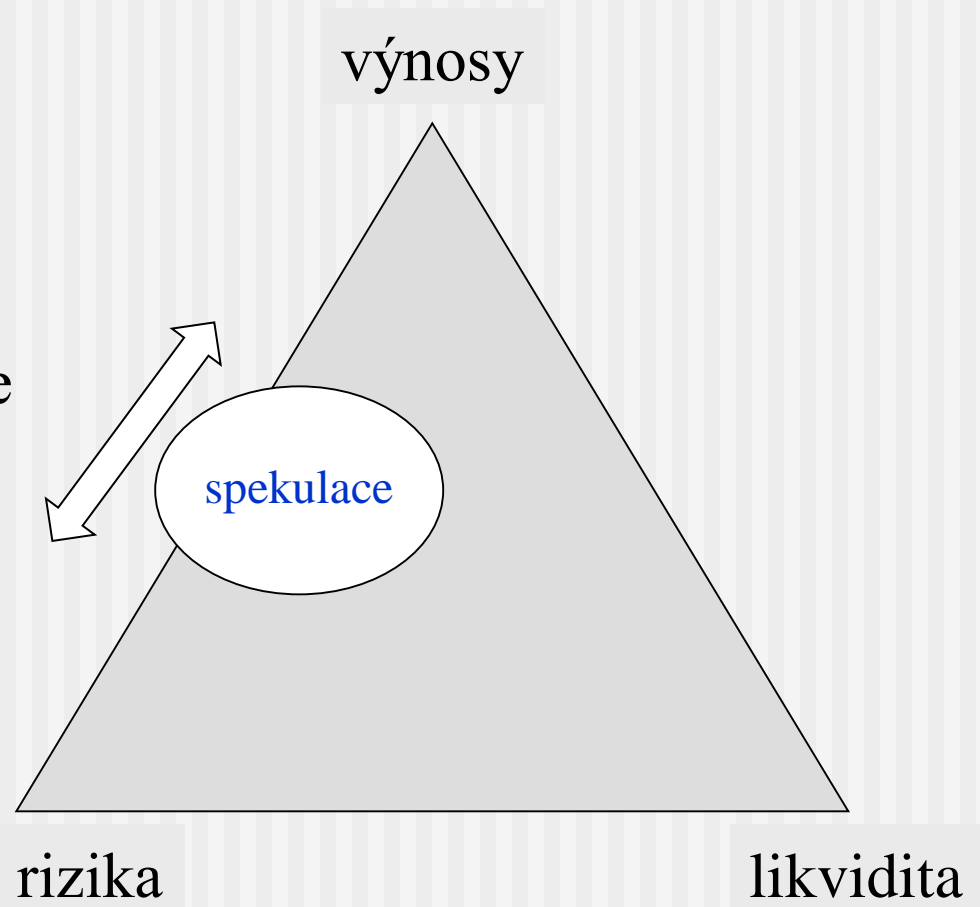
Metody hodnocení investice

bezpečnost

stupeň nejistoty (rizik)
týkající se očekávaných příjmů

stupeň likvidity

rychlost, s jakou jsme schopni
přeměnit investici zpět na peníze

Kde by byla pozice
investic do těžby nerostů?

Vlastní metody hodnocení investice I.

Čistý převedený výnos (čpv) (net income)

$$\check{C}PV = W_1 + W_2 + \dots + W_n - K$$

$W_1 = V_1/(1+d)$ .. přepočtený diskontovaný čistý výnos za první rok

$W_2 = V_2/(1+d)_2$ .. " " " " druhý "

$W_n = V_n/(1+d)_n$ .. " " " " n-tý "

V_1, V_2, V_n .. čistý očekávaný výnos za první, druhé .. n-té období

d .. diskont (po příp. předem požadovaná míra výnosu), = úrok (míra inflace, rizikový úrok... atd) za rok

n .. celková doba využívání či životnosti investice

K .. počáteční, jednorázově vložený kapitál

Index rentability, míra výnosu (výnosová míra) - je index rentability vyjádřený v % (internal rate - IR)

$$IR = (V_1 + V_2 + \dots + V_n) / K \quad \text{nebo (diskontovaný):}$$

$$IR = (W_1 + W_2 + \dots + W_n) / K$$

n - počet odpisových období při lineárním odpisu

Vlastní metody hodnocení investice II.

Vnitřní výnosová míra

VVM (IRR) je takový diskont, při němž je čistý převedený výnos roven nule, t.j index rentability je roven jedné, míra výnosu je 100 % (**investice nic nevynese**). (internal rate of return – IRR)

Diskontované doby splatnosti (návratnost)

Doba, po které se výnosy rovnají diskontované investici.

Výnosy vloženého kapitálu

Metoda se také nazývá analýza peněžního toku - (**cash flow**). V podstatě analyzuje výnos investice, provozních a finančních nákladů v závislosti na čase.

Postupy podle teorie portfolia

Teorie zaměřená na snížení rizik investic

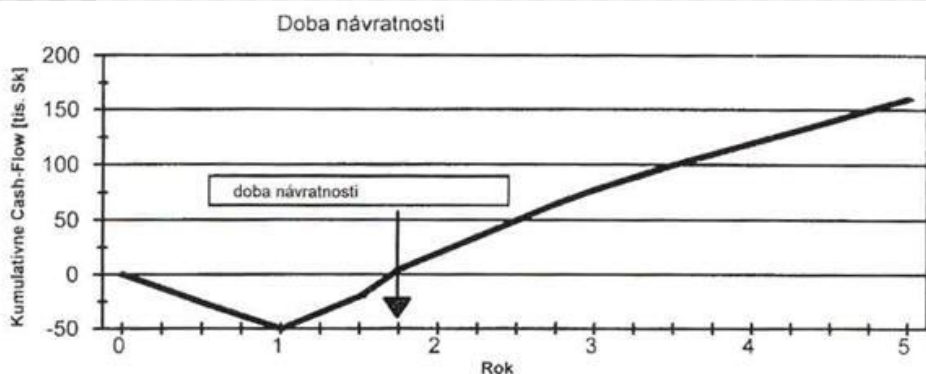

Cash flow

analyzuje výnos investice, provozních a finančních nákladů v závislosti na čase, zpravidla v jednotlivých letech, např. modeluje finanční vývoj subjektu pro 5-10 let

(Rybár et al. 2000)

Cash flow (MH)

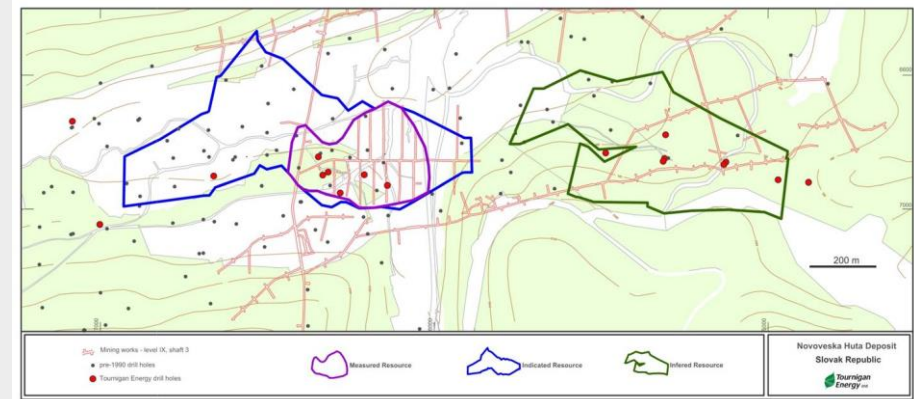
ORIENTAČNÝ VÝPOČET PENEŽNÍHO TOKU		Lokalita * * * * *		Au - Mydlovary - orpen 1994					
lokality	rok	1994	1994	1995	1996	1997	1998	1999	
roční	sumar	1	2	3	4	5	6		
kurz:	28,00 Kč/USD	cena USD/g	12,00	USD/troz	373,24				
INVESTIČNÍ NAKLADY:									
naklady pruzkurno	mil.Kc	9,00	1,00	2,00	2,00	2,00	1,00	1,00	
akvizice nakladu pruzk.	mil.Kc	9,00	1,00	2,00	2,00	2,00	1,00	1,00	
investicni pujcky	mil.Kc	75,00	10,00	45,00	20,00				
urok %	8,00 mil.Kc	7,75	0,66	3,52	3,34	0,16	0,05	0,06	
suma investicnich pujoek	mil.Kc	84,00	11,66	62,18	59,00	2,62	0,91	1,12	
VYROBA:									
LOKALITA: VOLTYROV+DANICA									
velikost tezby	kt	1100,00		100,00	250,00	250,00	250,00	250,00	
kovnatost geologickych zasob	g/l	2,26		3,20	2,80	2,40	1,60	1,60	
cena surov.(geol.zas.)	398,00 Kč/g	tuna rudy:	0,00	1075,20	940,80	808,40	604,80	604,80	
banka vyznoel kovu %		95,00		95,00	85,00	85,00	85,00	85,00	
trzby (vc.ztral upravy, baz DPH) mil.Kc		791,77	0,00	91,93	212,27	178,20	129,29	122,09	
DPH %	23,00	169,31	0,00	21,14	48,82	40,53	29,73	26,08	
VLASTNÍ VYROBNÍ NAKLADY: (vcetne DPH)									
lezabni - materialove	Kc/t			30,00	25,00	25,00	25,00	25,00	
- energeticke	Kc/t			20,00	15,00	15,00	15,00	15,00	
- mzdove	Kc/t			25,00	20,00	20,00	20,00	20,00	
dopravni - oalkove	Kc/t			1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	
dopravni vzdalenoot	km			100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
upravncke naklady	Kc/t			320,00	290,00	290,00	290,00	290,00	
sumarni merne naklady	Kc/t			0,00	505,00	490,00	490,00	490,00	
odpocel DPH	mil.Kc	7,37	0,00	0,80	1,64	1,64	1,64	1,64	
suma nakladu	mil.Kc	510,50	0,00	50,50	115,00	115,00	115,00	115,00	
vynosy (vc.odp.DPH)	mil.Kc	229,64	0,00	42,29	99,91	82,84	15,92	8,74	
LOKALITA: SEPEKOV									
velikost tezby	kt	127,00		7,00	20,00	50,00	50,00		
kovnatost geologickych zasob	g/l	8,36		8,00	8,50	8,50	8,50		
cena surov.(geol.zas.)	398,00 Kč/g	tuna rudy:	0,00	2018,00	2658,00	2658,00	2658,00	0,00	
banka vyznoel kovu %		95,00		95,00	85,00	85,00	85,00		
trzby (vc.ztral upravy, baz DPH) mil.Kc		310,52	0,00	12,07	51,55	124,81	122,09	0,00	
DPH %	23,00	71,42	0,00	2,76	11,86	28,71	28,08	0,00	
VLASTNÍ VYROBNÍ NAKLADY: (vcetne DPH)									
lezabni - materialove	Kc/t			44,00	500,00	500,00	500,00		
- energeticke	Kc/t			30,00	600,00	600,00	600,00		
- mzdove	Kc/t			39,00	400,00	400,00	400,00		
dopravni - oalkove	Kc/t			1,10	1,10	1,10	1,10		
dopravni vzdalenoot	km			120,00	120,00	120,00	120,00		
upravncke naklady	Kc/t			320,00	290,00	290,00	290,00		
sumarni merne naklady	Kc/t			0,00	559,00	1922,00	1922,00	0,00	
odpocel DPH	mil.Kc	17,46	0,00	0,06	2,90	7,25	7,25	0,00	
suma nakladu	mil.Kc	204,55	0,00	8,81	36,44	86,10	86,10	0,00	
vynosy (vc.odp.DPH)	mil.Kc	99,48	0,00	8,29	16,01	35,98	33,25	0,00	
UPRAVNA									
Uprava - suma voazky	kt	1227,00	0,00	107,00	270,00	300,00	300,00	250,00	
prumarna kovnatost vsazky	g/l	2,77	0,00	3,21	3,08	3,25	2,77	1,71	
vyznoel na upravne	%	90,57	0,00	90,00	95,00	92,00	90,00	85,00	
CELKOVE TRZBY (bez DPH) mil.Kc		1042,28	0,00	104,00	289,82	301,01	251,37	122,09	
DPH %	23,00	239,73	0,00	23,92	60,88	69,23	57,62	28,08	
upravncke naklady - materialove	Kc/t			110,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
- energeticke	Kc/t			130,00	120,00	120,00	120,00	120,00	
- mzdove	Kc/t			80,00	70,00	70,00	70,00	70,00	
sumarni merne naklady	Kc/t			0,00	320,00	290,00	290,00	290,00	
odpocel DPH	Kc/l			0,00	30,80	28,00	28,00	28,00	
naklady upravny	mil.Kc	359,04	0,00	34,24	79,30	87,00	87,00	72,50	
CELKOVE NAKLADY	mil.Kc	745,05	0,00	54,41	159,44	211,10	211,10	115,00	
CELK.VYNOBY (vc.odp.DPH)	mil.Kc	322,09	0,00	50,46	114,92	99,80	49,17	8,74	
DPH po odpocetu	mil. Kc	214,66	0,00	23,04	56,13	60,93	48,92	26,44	
FINANCNÍ NAKLADY:									
uhraady OBU %	5,00 mil.Kc	52,11	0,00	5,20	13,18	15,05	12,57	6,10	
ospisy	mil.Kc	41,00	4,00	10,00	9,00	7,00	8,00	5,00	
oplatky uroku	mil.Kc	7,13	0,00	9,52	9,34	0,16	0,05	0,04	
UPLNE VYROBNÍ NAKLADY (UVN)	mil.Kc	845,30	4,00	73,13	178,97	239,31	229,72	126,16	
	Kc/t	688,91		689,48	652,86	777,70	785,73	504,66	
CISTE VYNOBY									
DAN Z PRÍJMU %	42,00 mil.Kc	66,12	-4,00	12,96	35,84	26,43	9,09	-4,07	
DISPON. ZISK	mil.Kc	110,88	-4,00	17,90	49,21	39,26	12,56	-4,07	
CELKOVE ZDROJE	mil.Kc	151,86	0,00	27,90	56,21	48,26	18,56	0,83	
Urok									
urok %	8,00 mil.Kc		0,66	3,52	3,34	0,16	0,05	0,06	
oplatky uroku	mil.Kc	7,13		9,52	9,34	0,16	0,05	0,06	
suma pujoek a uroku	mil.Kc		11,66	21,80	59,00	2,82	0,91	1,12	
oplatky pujoek	mil.Kc	84,72		62,18	55,00	2,50	0,80	1,12	
HODNOCENÍ INVESTICE (peneznih toku)									
zisk/UVN	%		-100,00	24,46	27,50	18,83	5,47	-3,29	
navratnost	roku	3,00							
rizikovy urok (IRR if IR=1)	%	8,50							
cisty diskontovany vynos	mil.Kc	84,29	-3,89	15,21	36,53	26,33	8,85	-2,50	
cisty prevedeny vynos	mil.Kc	0,23							
index rentability (IR)		1,00							

Milan Holub, 1994

Cena ložiska

součet cen:

- movitého majetku
- nemovitostí
- ostatních aktiv a pohledávek
- vlastního ložiska!

od něhož se odečtou

- půjčky, úvěry a ostatní závazky

Cena surovin

- základem je užitná hodnota
- cena se tvoří na základě **mezních nákladů**
- základ:

diferenciální důlní renta

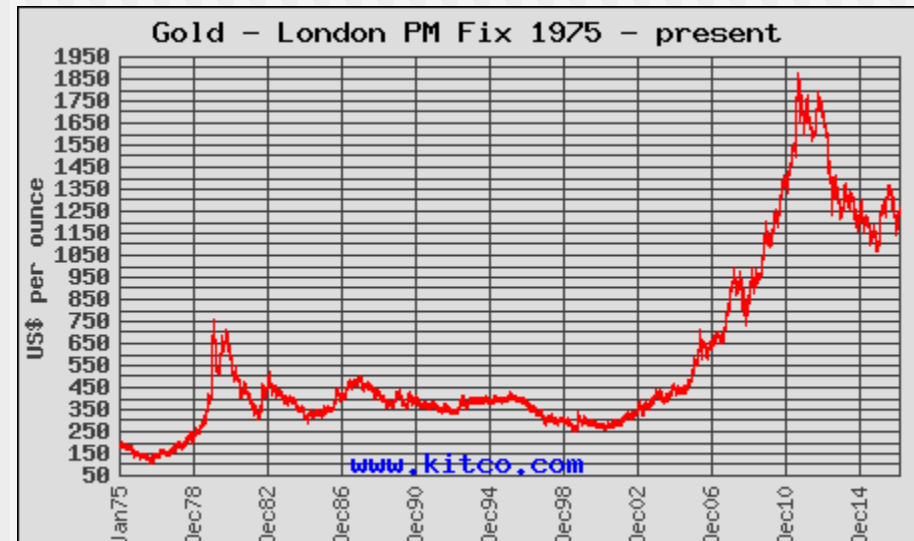
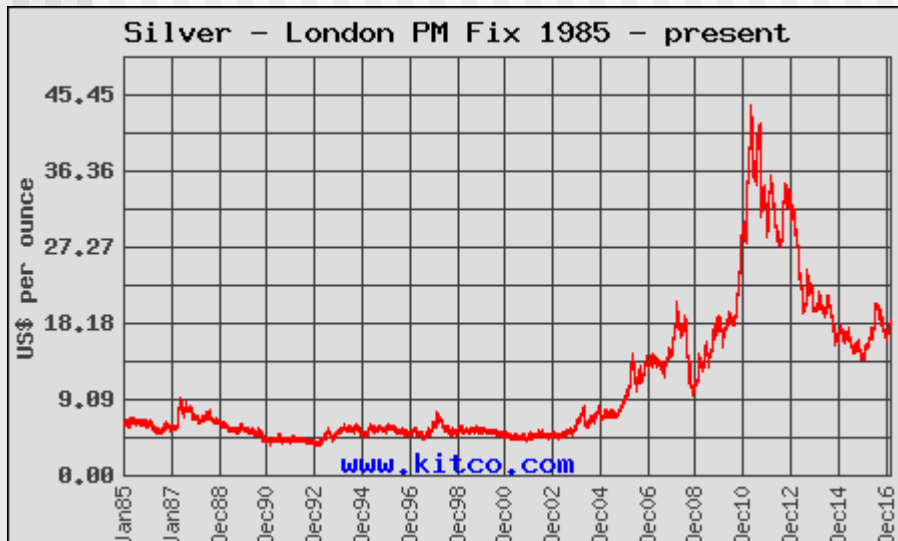
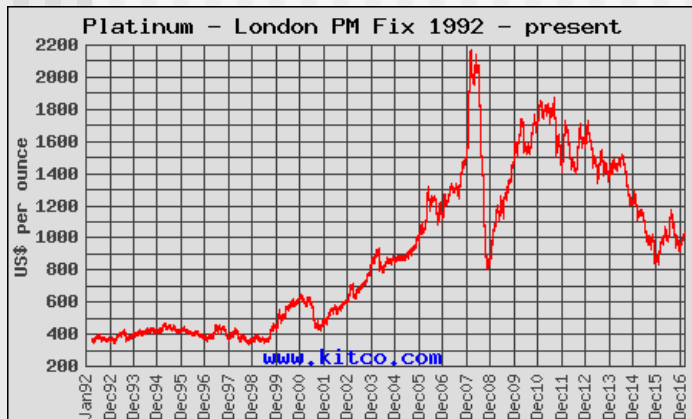
= výrobní cena u mezního lož. – vyr.cena u oceňovaného lož. (+/-)

DDR I. – přír. podmínky

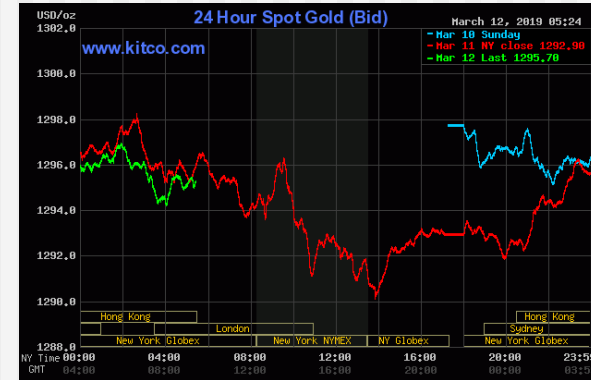
DDR II. – tech.pokrok – vybavení dolu apod.

ceny suroviny: smluvní - producentské, tržní, burzovní, ...

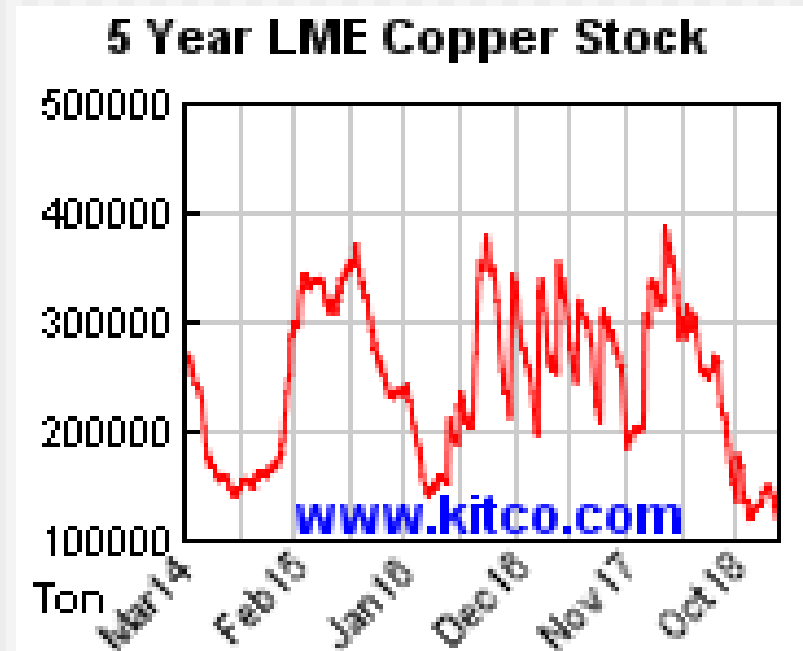
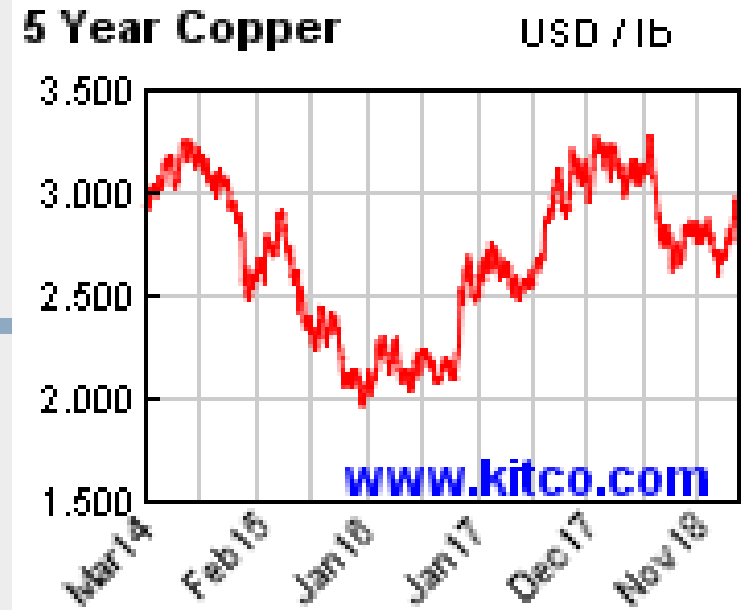
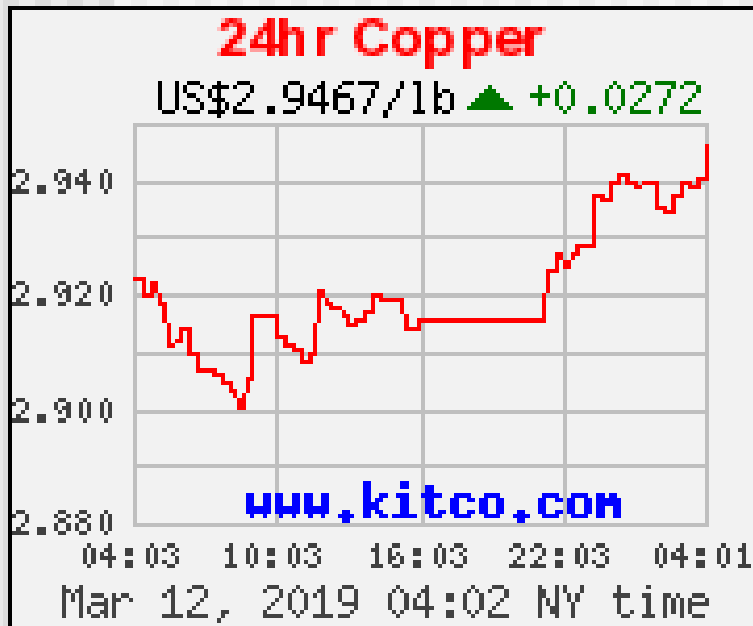
Au, Pt – 19xx-2016

12.3.2019 - Au

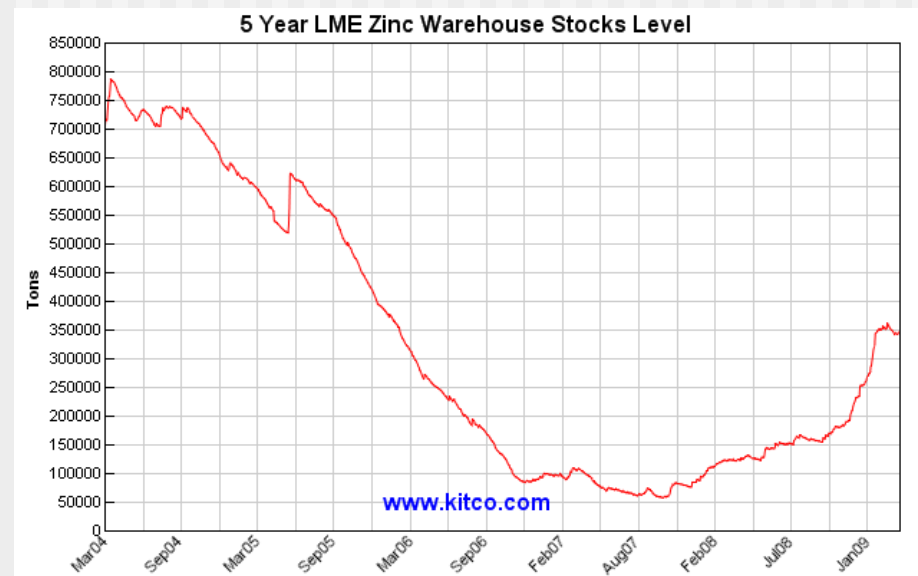
Cu – vývoj cen

vývoj zásob (burzovní)

Cena Ni, Zn

a zásoby

Cena ložiska - metody

Je třeba znát bilanční zásoby. K jejich výpočtu je třeba znát kvalitu – obsah (koncentraci) užitečných složek. Nejjednodušší metoda výpočtu minimální kvality ložiska (MK) vychází z poměru nákladů (N) a ceny (C):

$$MK = N/C$$

Na příklad náklady na těžbu jedné tuny Cu rudy jsou 10 \$, cena 10 kg Cu (vydělíte cenou za hmotnost jednoho procenta v tuně = jedné setiny tuny mědi = 1 % Cu v rudě) je 20 \$, minimální bilanční kovatost je pak 0.5 % Cu (= 5kg Cu/t rudy). Zisk je v tomto případě 0. Pochopitelně musíte tuto hodnotu **zvětšit o ztráty**, vznikající při těžbě a zpracování rudy, případně snížit při započítávání znečištění hlušinou. Tyto faktory převedete z % na indexy a jimi dělíte výše získanou minimální kovatost-kvalitu (MK). Na příklad výtěžnost 90 % je 0.9, 10 % ztrát dobývání je 1-0.1, atd.

$$MK = 10/20 = 0,5 \text{ a pak } 0,5/0,9 = 0,55$$

Metody (starší postupy)

cn - cena ložiska
zsk - roční rozdíl příjmů a vydání
r - úroková míra
rr - riziková úroková míra
n - životnost dolu
inv - investiční náklady
nv - doba výstavby dolu

podle Morkilla: (kapitalizovaný důchod)

$$cn = zsk * (1+r)^n / [(1+r)^n * r]$$

podle Hoskolda (kapitalizovaný důchod - úroková míra je zvětšená o rizikovou úrokovou míru)

$$cn = zsk / \{ [r / ((1+r)^n - 1)] + rr \}$$

NPV (Net Present Value) - čistá současná hodnota zisku

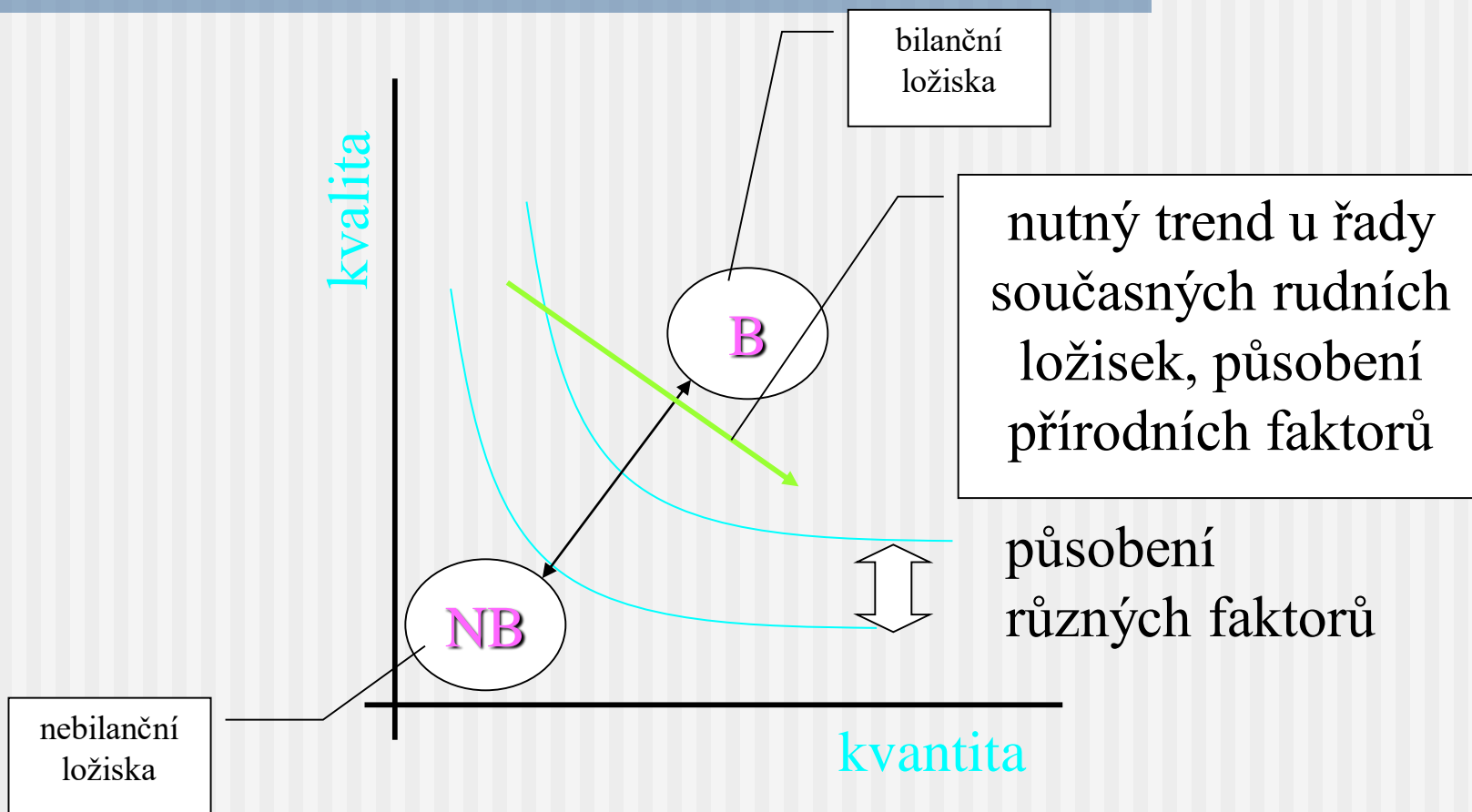
$$NPV = \sum_0^{n+nv} zsk / (1+r) - \sum_0^n inv / (1+r)$$

IRR (Internal Rate of Return) - představuje tu úrokovou míru, při které současná hodnota zisku z exploatace ložiska je rovna současné hodnotě investičních nákladů.

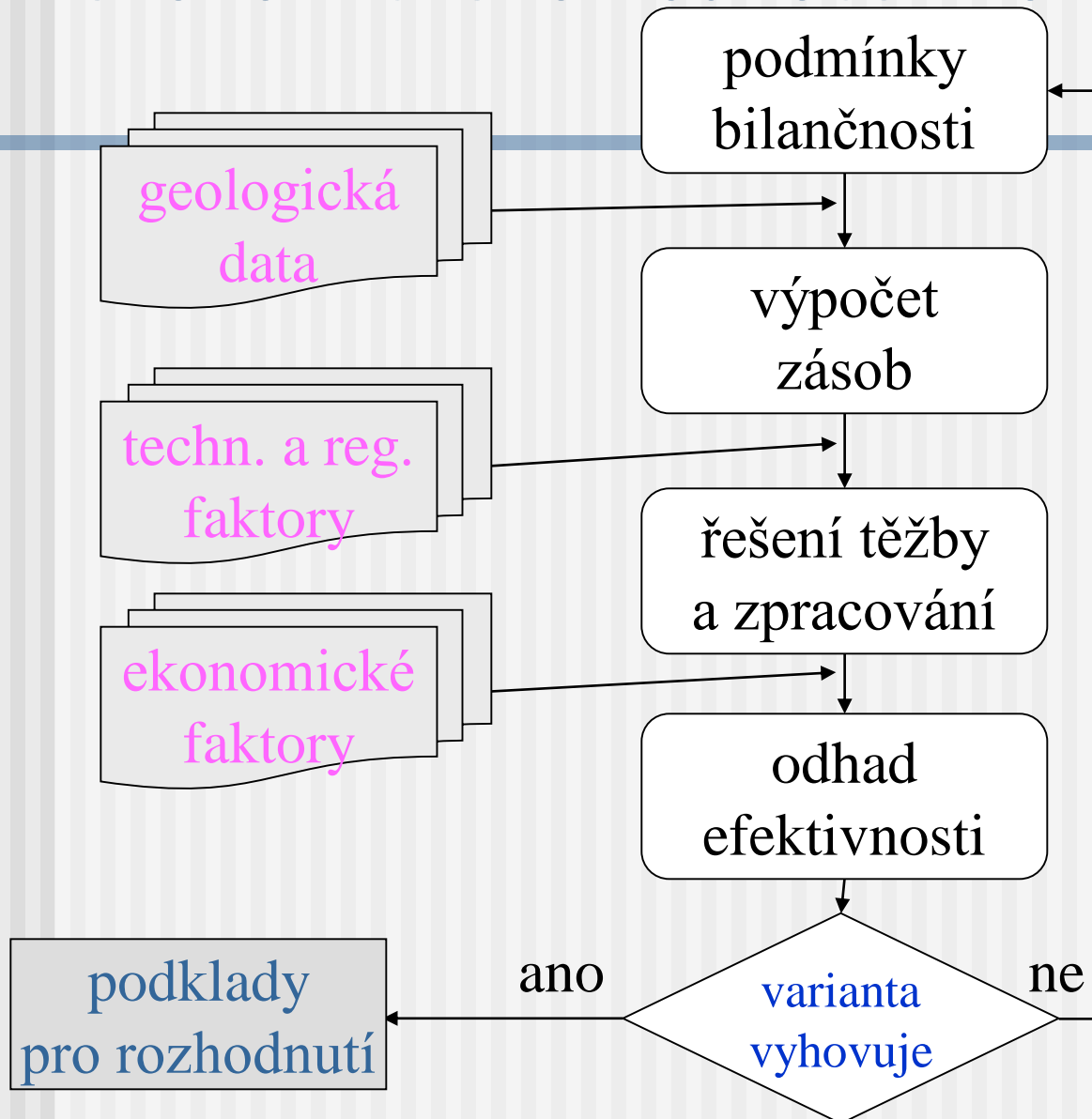
Doporučený postup při oceňování ložiska:

- 1. Zjištění cen, možností prodeje, kvalitativní a kvantitativní požadavky na surovinu, odhad vývoje cen
- 2. Vytvoření několika koncepcí využití ložiska (variant technologií těžby a zpracování), modelování výrobních nákladů
- 3. Výpočet širší škály variant podmínek využitelnosti (kondic)
- 4. Modelování vztahu kvalita - kvantita zásob na ložisku
- 5. Konfrontace ekonomických podmínek využití a přírodních vlastností ložiska
- 6. Analýza rizik
- 7. Stanovení užší škály podmínek využitelnosti
- 8. Variantní výpočty zásob
- 9. Variantní detailní analýzy výrobních nákladů
- 10. Orientační či detailní (v závislosti na etapě průzkumu, či těžby) analýza peněžního toku na dobu těžby ložiska (či prvních 10 let). Tato analýza je rovněž variantní a sleduje vliv změn vstupů na výsledné hodnoty různých metod ocenění investice (analýza citlivosti)

Modelování kvalita - kvantita

Schéma dynamického technicko-ekonomického hodnocení ložiska

Minimální kvalita ložiska

Nejjednodušší metoda výpočtu minimální kvality ložiska (MK) vychází z poměru nákladů (N) a ceny (C):

$$MK = N/C$$

Například náklady na těžbu jedné tuny Cu rudy jsou 10 \$, cena (např. na burze) za 10 kg Cu (což reprezentuje 1 % Cu v tuně) je 20 \$, minimální bilanční kovatost je pak 0.5 % Cu.

1) Jaký je zisk v tomto případě minimální kovatosti?

(Pozor - platí při dokonalé účinnosti úpravy suroviny! Běžně však tuto hodnotu musíte zvětšit o ztráty, vznikající při těžbě a zpracování rudy, případně snížit při započítávání znečištění hlušinou s obsahem Cu. Tyto faktory převedete z % na indexy a jimi dělíte výše získanou minimální kovatost-kvalitu (MK)).

2) Jaká musí být MK za daných nákladů, při výtěžnosti 90 % a současné ceně Cu?

3) Vaše ložisko má kvalitu s obsahem 2100g/t Cu. Splňuje tyto podmínky minimální kovatosti z bodu 2)?